

העלון יוצא לעילוי נשמת
מזיאנה נג'מה בת
חנינה לבית זוזאן ע"ה,
ובעלה מקיקץ
כצאני בר חל ע"ה

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה
רבנו מאיר מאזוז שליט"א

בית נאמן

מוצ"ש פרשת וירא, י"ט חשוון תשע"ט

נושאי השיעור:

- א. הגאון הרב שלמה קורח זצ"ל. ב. דרכו של אברהם אבינו. ג. "הכרת הטוב". ד. הרמב"ם ע"ה. ה. האמת בסוף מתקבלת. ו. ביאור המשנה בפרקי אבות (פ"ו מ"ב). ז. רבי יהושע בן לוי. ח. אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה.

בשעה 21:00

ניתן לשמוע
בשידור ישיר את
שיעורו של מרן שליט"א
בערוץ קול ברמה.
או ב'קול נאמן':
079-9-367-367
או ב'קול בית נאמן':
079-9270505

את סבו והוא מלך שם. איך קוראים לו? "כורש"³. ומשם מתחילים אומות העולם. ככה כתוב בספר יוחסין (מאמר ה' הזמן החמישי). וגם שני האחים שייסדו את רומי רומוס ורומולוס ינקו מזאבה, ואח"כ נעשו זאבים בעצמם, כי רומי היא האומה האכזרית ביותר שהיתה בעולם. ולכן כאשר אומות העולם מספרים את ההסטוריה שלהם, רואים איזה אכזרים ואיזו אכזריות ואיזה דברים מוזרים היו להם, ואילו אצל אברהם אבינו אבא של עם ישראל, רואים שכולו מדות טובות, כולו נועם, וכולו נעימות. לא בחנם הגמרא אומרת כמה פעמים "מפני דרכי שלום"⁴.

"הכרת הטוב" - יסוד במדות של האדם

ג. בזמן שנחמיה היה מדבר עם כורש, כתוב שם דבר מוזר, "והשגל יושבת אצלו" (נחמיה ב' ו'). מה הפירוש? או שזה המלכה או שזה הכלב, שהיה מחזיק אצלו כלב ענק "בולדוג", ושם אותו על ידו על הכסא. משוגע הבן אדם הזה? מה קרה לו? אבל ע"פ דברי ספר יוחסין מתיישב הכל, כיון שהוא ינק מכלבה רצה להכיר לה טובה, ולכן העמיד שם כלבה. "הכרת הטוב" זה יסוד במדות של האדם, שאם אדם עשה לך טובה תזכור אותה. עם ישראל מכיר טובה, "לא תתעב אדומי כי אחיך הוא, לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו" (דברים כ"ג ח'). עם ישראל לומד הכרת הטוב מזה. אבל לצערנו המחבלים אין להם הכרת הטוב, והנה עכשיו סיפרו שבאמריקה נהרגו אחד עשר אנשים בבית הכנסת, כי ידם של המחבלים האלה ארוכה עד שלא משאירים מקום שלא מגיעים לשם. ולכן הם צריכים לעבור ולחלוף מן העולם. איך אומר בעל הטורים? במקום אחד כתוב "ידו בכל ויד כל בו ועל פני כל אחיו ישכון" (בראשית ט"ז ב'), ובמקום אחר כתוב "על פני כל אחיו נפל" (שם כ"ה י"ח). מה הפירוש? מתחילה על פני כל אחיו ישכון, אבל כשבא יצחק אבינו ויגיע הזמן של עם ישראל להתרומם ולעלות, על פני כל אחיו נפל. הם נופלים⁵.

- יש אומרים בן שמונים ויש אומרים בן תשעים, אז שאלתי את הבנים שיבדלו לחיים ואמרו לי שמונים ושלוש.
- התימנים נוהגים ביום כיפור באשמורת הבוקר לקרוא "כתר מלכות" של בן גבירול, ופעם גם הספרדים עשו את זה, אלא שאח"כ התחילו לפקפק שזה לא מתאים ע"פ הקבלה וזה לא מתאים ע"פ האסטרונומיה וכדו', וחתכו קצת מכאן וקצת מכאן עד שלא נשאר בו כלום (אני יחיד בדור שקורא היום קצת, וגם בישיבה קוראים את זה). אבל התימנים קוראים את הכל, לרבות הגלגלים והכוכבים שם. והרב קורח ע"ה מצא שם משפט כזה: "מי יגיע לרוממותך, בהקיף על גלגל שבתאי גלגל שמיני במסיבתו וכו', וכל כוכבי שחק העליונים יצוקים ביצוקתו, וכל כוכב מהם יקיף הגלגל בששה ושלושים אלף שנים מרוב גבהותו". ושאל אותי: האם לא כפירה לומר שלושים וששה אלף שנים? הרי בגמרא (ר"ה ל"א ע"א) כתוב שהעולם מתקיים רק ששת אלפים שנה. כתבתי לו להסביר את זה, והבאתי דוגמא שאם אדם אומר "הנמלה צריכה שנתיים בשביל להגיע מבני ברק עד לחיפה", והרי היא חיה בסה"כ ששה חודשים, אלא הוונתה שהיא צריכה שנתיים ובאמצע הדרך נופלת ומתה, וכי אפשר לומר שזו כפירה?! לכן אותו דבר כאן, אמנם ע"פ החשבון זה שלושים וששה אלף שנה, אבל בפסקת הדרך אחר ששת אלפים שנה. והבאתי לו ראיה לזה, מאבן עזרא (תהלים י"ט ו'), ומרבנו זרחיה הלוי (מובא בטוה"ב) מצינו דף צ"ח ע"ב בד"ה עוד קצת נושבעת) שאומר: "אין מערכת מן המערכות העליונות שוה לחברתה ברבבות אלפי שנה". ואם תגיד שאבן עזרא פילוסוף ובגבירול משורר ופילוסוף, מה תאמר על רבנו זרחיה הלוי?! הרי זה הר"ז"ה, אחד מגדולי הפוסקים שכתב הערות על הרי"ף. וא"כ אין שום כפירה כאן. הוא כנראה קיבל את דברי, כי הוא לא כותב בספרו שלא לקרוא כתר מלכות, אלא אדרבה מצטט הרבה פעמים משם.
- היום יש לפרסים שם יהודי כזה, וגם בית הכנסת ע"ש כורש, למה? כי מצאו בגמרא (ראש השנה ג' ע"ב) כורש מלך כשר היה (כרש אותיות כשר). וגם הוא בנה את בית המקדש (ולפחות התחיל לבנות אותו).
- אבל צריך לסייג את זה. למשל "מפרנסים עניי כותים עם עניי ישראל מפני דרכי שלום" (גיטין ס"א ע"א), אם לא באו עניי ישראל אתה לא חייב לפרנס אותם, אתה לא חייב לחפש דרכי שלום מתחת האדמה. למשל כנסיה שרוצה כסף ואין חובה ע"פ החק לתת לה, למה אתה נותן לה "מפני דרכי שלום"? וכי חסר לנו צרים מלייארדים של כסף? לא צריך לתת להם. בשביל מה תעשה את זה?! חושבים שכמה שיותר להחניף לגויים זה יותר טוב.
- הרב עובדיה ע"ה היה אומר על הפסוק "ויד כל בו" (בראשית ט"ז ב'), שהתרגום אומר "ואף כל בני אנשא יהון צריכין ליה", כלומר כולם יצטרכו לערבים. למה? התורה רמזה כאן שיש להם נפט מה שאין לנו ולכל העולם, ולכן קונים מהם את זה בהוני הונות. איפה מוצאים את זה בתורה?

הגאון הרב שלמה קורח זצ"ל

א. מורי ורבותי. במוצאי שבת אנחנו עושים שיעור תורה, ואולי נערב קצת פוליטיקה אבל העיקר זה תורה, כי מלה אחת של תורה שוה כל העולם כולו, פשוטו כמשמעו. השבוע הזה נפטר צדיק גדול מחכמי תימן בן שמונים ושלוש¹, הרב שלמה קורח. והוא משבט יהודה, כי אני התפלאתי מאיפה באה משפחת קורח? ואמרו לי שהם מזרעו של "קורח" שמוזכר בדברי הימים (ב' מ"ג), והוא משבט יהודה. הביאו לי ספרים שלו, ספר אחד על סדר טהרות, וספר נוסף "ועמך כולם צדיקים". בספר הזה הוא כותב הרבה מחשבה ומוסר מתוק בלי לרדת על אנשים, אלא כל מי שנותן צדקה ומתפלל ושומר שבת נקרא "ועמך כולם צדיקים", ואפילו אלה שאינם שומרים מחוסר דעת ובינה כי גדלו ככה. והוא מלמד זכות על ישראל. אבל על מה שלא נכון הוא אומר שזו טעות. בזמנו הוא היה שולח לי מכתבים והיינו מתכתבים ביחד (אני לא אומר "אבדל לחיים", כי גם הנפטר חי שהרי צדיקים במיתתם נקראים חיים, וא"כ אותו דבר כולם. ולומר "להבדיל בין החיים לחיים" זה כאב ראש...)².

ראו מה בינינו לבין אומות העולם

ב. אברהם אבינו היה כולל כל המדות הטובות שבעולם, ואין מדה טובה שלא תמצא בו אותה. אומות העולם שמונים את ההסטוריה שלהם, מתחילים מתינוק אחד שסבא שלו זרק אותו ליער, כי הוא נולד בדרך לא כשרה, ושם הוא מצא כלבה שראתה שיש לו חן (אולי היה דומה לכלב...) והניקה אותו. אחר שנים גדל וחזר לעירו, הרג

- יש אומרים בן שמונים ויש אומרים בן תשעים, אז שאלתי את הבנים שיבדלו לחיים ואמרו לי שמונים ושלוש.
- התימנים נוהגים ביום כיפור באשמורת הבוקר לקרוא "כתר מלכות" של בן גבירול, ופעם גם הספרדים עשו את זה, אלא שאח"כ התחילו לפקפק שזה לא מתאים ע"פ הקבלה וזה לא מתאים ע"פ האסטרונומיה וכדו', וחתכו קצת מכאן וקצת מכאן עד שלא נשאר בו כלום (אני יחיד בדור שקורא היום קצת, וגם בישיבה קוראים את זה). אבל התימנים קוראים את הכל, לרבות הגלגלים והכוכבים שם. והרב קורח ע"ה מצא שם משפט כזה: "מי יגיע לרוממותך, בהקיף על גלגל שבתאי גלגל שמיני במסיבתו וכו', וכל כוכבי שחק העליונים יצוקים ביצוקתו, וכל כוכב מהם יקיף הגלגל בששה ושלושים אלף שנים מרוב גבהותו". ושאל אותי: האם לא כפירה לומר שלושים וששה אלף שנים? הרי בגמרא (ר"ה ל"א ע"א) כתוב שהעולם מתקיים רק ששת אלפים שנה. כתבתי לו להסביר את זה, והבאתי דוגמא שאם אדם אומר "הנמלה צריכה שנתיים בשביל להגיע מבני ברק עד לחיפה", והרי היא חיה בסה"כ ששה חודשים, אלא הוונתה שהיא צריכה שנתיים ובאמצע הדרך נופלת ומתה, וכי אפשר לומר שזו כפירה?! לכן אותו דבר כאן, אמנם ע"פ החשבון זה שלושים וששה אלף שנה, אבל בפסקת הדרך אחר ששת אלפים שנה. והבאתי לו ראיה לזה, מאבן עזרא (תהלים י"ט ו'), ומרבנו זרחיה הלוי (מובא בטוה"ב) מצינו דף צ"ח ע"ב בד"ה עוד קצת נושבעת) שאומר: "אין מערכת מן המערכות העליונות שוה לחברתה ברבבות אלפי שנה". ואם תגיד שאבן עזרא פילוסוף ובגבירול משורר ופילוסוף, מה תאמר על רבנו זרחיה הלוי?! הרי זה הר"ז"ה, אחד מגדולי הפוסקים שכתב הערות על הרי"ף. וא"כ אין שום כפירה כאן. הוא כנראה קיבל את דברי, כי הוא לא כותב בספרו שלא לקרוא כתר מלכות, אלא אדרבה מצטט הרבה פעמים משם.

עיצוב גרפי: 050-2738858

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
י-ם:	18:06	17:25
ת"א:	18:02	17:27
חיפה:	18:00	17:25
ב"ש:	18:04	17:28

לקבלת העלון: bait.neheman@gmail.com

כל הכותבות שמוחת על ע"ה
מסן ארץ צדיקים
שנ"ח מוסדות
חכמת רחמים ברכה

עורכים: הר"ג אביחי טענדן, שלום דרעי, משה חמד שליט"א
עריכה ובקורת: הר"ג רבי אלעד עידאן שליט"א

לרפואת
רבקה חיה
בת חנינה
אסנת

לרפואת
יוסף חי כהן
בן מסעודה

לעילוי נשמת
בחייר רפאל בר כמנוה
ל"ע כ"ג חשון תשנ"ב
תינת תראכי בת שאשיה
ל"ע ה' אדר תשס"ז
ת.נ.צ.ב.ה.

אברהם אבינו מתווה דרך לדורות

ד. אברהם אבינו היה מיוחד. הוא היה יחיד בעולם, "אחד היה אברהם וירש את הארץ" (יחזקאל ל"ג כ"ד), וחכמים אומרים "אברהם העברי" שכל העולם מעבר אחד והוא מעבר השני (בר"ר פרשה מ"ב פסקא ח'), כי הוא היה מצפצף על כל העולם ואומר את דעתו, לא במכות ולא במקלות ולא בכח הזרוע, רק מסביר לשומעים. והנה כעבור אלפי שנים חצי העולם מאמין בבורא העולם, אין פסילים ואין כלום. אברהם אבינו סימן לדורות, צריך ללמוד ממנו את התכונות האלה, שאמר "אולי יש חמשים צדיקים בתוך העיר" "אולי יחסרון חמשים הצדיקים חמשה" "אולי ימצאון שם ארבעים". כי אהב גם את הרשעים? צריך ללמוד ממנו את זה.

הקב"ה אוהב אותנו ונתן לנו ארץ ישראל

ה. מי שעושה חשבון בתורה, רואה שאברהם אבינו נולד בשנת אלף תשע מאות ארבעים ושמונה לבריאה. ולא לחשבון של אומות העולם כמו שנת תקומת המדינה, כי אברהם כולו טהור ולא מחשב לפי חשבון הנוצרים, אלא אלף תשע מאות ארבעים ושמונה לבריאה. ומה נאמר לו? "אני ה' אשר הוצאתיך מאור כשדים לתת לך את הארץ הזאת לרשתה" (בראשית ט"ו ז), מה זה אור כשדים? חכמים (פסחים ק"ח ע"א) אמרו שזה כבשן האש. והנה גם בימינו עם ישראל יצא מכבשן האש,

"על פני כל אחיו נפל", אות למ"ד באותיות דטלג"ת מתחלפת בטי"ת, אל תקרי על פני כל אחיו נפל אלא על פני כל אחיו נפט... מתחילה יהיה נפט ואח"כ יפול. היום יש דרכים אחרות להפיק את הנפט, וכבר לא צריכים את איראן בשביל זה, שתמכור לעצמה או שתשתה אותו...

6. רק בהודו יש כמה כסילים שעובדים לפסילים, המלה "כסילים" זה עם דגש בכ"ף, אז הם עושים מזה "פסילים"...

7. אברהם אבינו אמר "אולי יש חמשים צדיקים בתוך העיר, האף תספה ולא תשא למקום למען חמשים הצדיקים אשר בקרבה" (בראשית י"ח כ"ד), מתחילה אמר עיר שזה לשון נקבה ואח"כ מקום שזה לשון זכר, ובהמשך אמר "בקרבה" שזה לשון נקבה, והי כיון שהזכיר מקום צריך לומר בקרבו ולא בקרבה. אלא הסבירתי דבר יפה בזה, מאיפה אברהם אבינו חשב שיבואו בסדום חמשים צדיקים? הרי כולם רעים וחטאים לה' מאד. אלא חשב שכמו שהוא מסביר לכל אחד על בורא עולם ומדות טובות, מסתמא גם לוט למד ממנו את זה, ועושה נפשות שם ומחזיר אנשים בתשובה, ואומר להם: כדאי לכם לזרוק את העבודות זרות והפסילים ולעבוד בורא אחד ויחיד. ולכן אברהם חשב אולי לוט כבר החזיר חמשים צדיקים בסדום. ולכן זו הלשון שלו: "אולי יש חמשים צדיקים בתוך העיר", כי לוט היה גר בעיר סדום, "האף תספה ולא תשא למקום", כלומר לכל המקום סדום ועמורה אדמה וצבויים ובלע היא צוער, "למען חמשים הצדיקים אשר בקרבה", למען חמשים הצדיקים אשר בעיר סדום, שהם בזכותם יוכלו להציל את כולם.

ושה עד שבעה מליון יהודים נשרפו בכבשונות, ומאז קבלנו את ארץ ישראל. ואפילו שעדיין לא בסדר ועוד לא שומרים כמו שצריך, אבל עצם הדבר שאחרי שואה כזאת מקבלים ארץ ישראל זה הכל בידי שמים. ולא יחשוב אדם שזה מעשה שטן. צריכים להאמין שהקב"ה אוהב אותנו, ולא להחזיר את ארץ ישראל ח"ו בקלות נמרצת.

האמת תמיד תנצח גם אם הדבר יקח זמן

8. בזמנו הרב כהנמן ע"ה היה בחוץ לארץ, ואחרי מלחמת ששת הימים בא לכאן ועשה שמחה גדולה, ואמר: אני יודע ששואלים איך יתכן שהמדינה הזאת רצון ה' הרי יש שם מחללי שבת וכופרים וכו'. ומה התשובה לזה? פתח להם ספר מלכים ב' (י"ד כ"ו-כ"ז): "כי ראה ה' את עני ישראל מורה מאד, ואפס עצור ואפס עוזב ואין עוזר לישראל. ולא דיבר ה' למחות את שם ישראל מתחת השמים, ויושיעם ביד ירבעם בן יואש". הקב"ה לא רוצה למחות את ישראל מהעולם, ולכן הושיע אותם ביד ירבעם בן יואש, אפילו שהיה רשע "ייעש הרע בעיני ה'" (שם פסוק כ"ד). הקב"ה עוזר לעם ישראל כדי שלא יאבדו מן העולם ח"ו. וגם לנו הקב"ה עוזר כאן, כי מי שאומר שהכל בא מדרך הטבע הוא טפש מטופש, איך בדרך הטבע מכלילים את שטח ארץ ישראל פי שלש וארבע בששה ימים? זה לא יעלה על הדעת. איך בדרך הטבע זורקים עלינו טילים (במלחמת המפרץ) ותמיד קורים נסים? אם אדם נמצא בממ"ד הטיל נופל בחוץ, ואם אדם נמצא בחוץ הטיל נופל בממ"ד, וכן על זה דרך. הטילים ובני אדם עושים משחק מחבואים... אין לטיל רשות לעשות מה שרוצה, טיל ראשי תיבות "טוב י"י לכל".

9. ככה יוצא ע"פ דברי רש"י בסוף פרשת לך לך (בד"ה בעצם הימים וכו'). אמנם החתם סופר אומר בשלושה עשר בניסן, אבל לפי הפשט נראה יותר בארבעה עשר בניסן. (ועיין בספר מגדולי ישראל ח"א עמוד ע"ה).

10. הרמב"ם אמר להם על זה: אם היה תשוב וברכתי אותו במאד מאד, אולי תגידו שהכוונה אברך אותו באיש כזה שהגימטריא של שמו זה במאד מאד, אבל כתוב "הפריתי אותו והרביתי אותו במאד מאד". והרי כתוב גם "ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד" (שמות א' ז), וכי מוחמד היה במצרים שם עם בני ישראל?!

8. בזמנו הרב כהנמן ע"ה היה בחוץ לארץ, ואחרי מלחמת ששת הימים בא לכאן ועשה שמחה גדולה, ואמר: אני יודע ששואלים איך יתכן שהמדינה הזאת רצון ה' הרי יש שם מחללי שבת וכופרים וכו'. ומה התשובה לזה? פתח להם ספר מלכים ב' (י"ד כ"ו-כ"ז): "כי ראה ה' את עני ישראל מורה מאד, ואפס עצור ואפס עוזב ואין עוזר לישראל. ולא דיבר ה' למחות את שם ישראל מתחת השמים, ויושיעם ביד ירבעם בן יואש". הקב"ה לא רוצה למחות את ישראל מהעולם, ולכן הושיע אותם ביד ירבעם בן יואש, אפילו שהיה רשע "ייעש הרע בעיני ה'" (שם פסוק כ"ד). הקב"ה עוזר לעם ישראל כדי שלא יאבדו מן העולם ח"ו. וגם לנו הקב"ה עוזר כאן, כי מי שאומר שהכל בא מדרך הטבע הוא טפש מטופש, איך בדרך הטבע מכלילים את שטח ארץ ישראל פי שלש וארבע בששה ימים? זה לא יעלה על הדעת. איך בדרך הטבע זורקים עלינו טילים (במלחמת המפרץ) ותמיד קורים נסים? אם אדם נמצא בממ"ד הטיל נופל בחוץ, ואם אדם נמצא בחוץ הטיל נופל בממ"ד, וכן על זה דרך. הטילים ובני אדם עושים משחק מחבואים... אין לטיל רשות לעשות מה שרוצה, טיל ראשי תיבות "טוב י"י לכל".

9. ככה יוצא ע"פ דברי רש"י בסוף פרשת לך לך (בד"ה בעצם הימים וכו'). אמנם החתם סופר אומר בשלושה עשר בניסן, אבל לפי הפשט נראה יותר בארבעה עשר בניסן. (ועיין בספר מגדולי ישראל ח"א עמוד ע"ה).

10. הרמב"ם אמר להם על זה: אם היה תשוב וברכתי אותו במאד מאד, אולי תגידו שהכוונה אברך אותו באיש כזה שהגימטריא של שמו זה במאד מאד, אבל כתוב "הפריתי אותו והרביתי אותו במאד מאד". והרי כתוב גם "ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד" (שמות א' ז), וכי מוחמד היה במצרים שם עם בני ישראל?!

שתי מערות תחתונות. והוא פלא.

ג. נתתי כסף השדה קח ממני. קח ממני בגימ' אברהם. שאינו רוצה לקבל מתנות מאחרים, והוא ותרן בטבעו.

ד. (ט"ו) אדוני שמעני ארץ ארבע מאת. תיבת מאת חסר ו'. ואח"כ וישקול אברהם לעפרון את הכסף וגו' ארבע מאות מלא וי'. אצל עפרון שרצה להקטין את הענין כתיב מאת חסר, ואצל אברהם ששילם שקלים העוברים לסוחר בכל מקום כתיב מאות מלא. ועיין לקמן.

ה. (ט"ו-ט"ז) ארץ ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך מה היא וגו' וישמע אברהם אל עפרון וישקול. כתב רשב"ם: "וישמע אברהם, די לחכימא ברמיזא". כוונתו שלכאורה אברהם הרי לא שמע לעפרון, שעפרון וויתר על הכסף ואברהם עומד ושוקל לו ארבע מאות שקל עובר לסוחר. אלא שאברהם הבין מתוך דברי עפרון שאכן הוא מעוניין לקבל כסף, שאם לא

מקום ששמו מכפלה, כאמרו [לקמן פס' י"ז] ויקם שדה עפרון אשר במכפלה עכ"ל. כלומר דאי משום שכפולה בזוגות או בית ועליה על גביו, לא הול"ל אשר במכפלה וק"ל.

וכ"כ הרמב"ן. ולענ"ד ל"ק, כי המלים אשר במכפלה הם דברי התורה, כי כשנכתבה התורה בזמן משה נשתכח שם עפרון מן העולם. ולכן נתן בו סימן "שדה עפרון אשר במכפלה אשר לפני ממרא". וק"ל.

ודע שנחלקו חז"ל בעירובין (דף נ"ג ע"א) אם בית ועליה על גביו או זה לפניו מזה. וכתב הגר"ח בס' בן יהוידע שם ששתי הסברות אמת. ע"ש. ודבר ה' בפיהו אמת, שכן נגבר דבורנו בשנת התשמ"א שיש שם מערה עליונה ע"ג

מחידושי מרן שליט"א על פרשת השבוע

א. (כ"ג ט') בכסף מלא יתנה לי. לכאורה אינו מובן מה זה "כסף מלא", אטו יש כסף שהוא חסר. ועיין מה שכתב רש"י. ואני שמעתי דר"ל כסף שמתקבל בכל העולם (וכמו שכתוב לקמן עובר לסוחר), וזהו בכסף מלא גימטריא ע"א, דהיינו שמתקבל אצל ע"א אומות (שבעים אומות העולם וישראל, ישראל היינו אברהם ומשרתיו). עד כאן שמעתי. ונכון!

ב. רש"י ד"ה המכפלה. בית ועליה על גביו, ד"א שכפולה בזוגות עכ"ל. והספורנו פירש:

1. ולפי פשוטו, הוא דרך לשון בני אדם, והכוונה כסף מלא ללא הנחה. ושו"ר שכן פירש הרב קרני רמים ז"ל. הראל.

בכמה מקומות¹⁴. הרב חיד"א ע"ה (שו"ת יוסף אומץ סימן מ"ו) כתב תשובה שלימה על הנושא הזה. ורוב החכמים מסכימים שרבי יהושע בן לוי היה אמורא. ומה שהוא מופיע כאן, כיון שזו ברייתא יכול להיות שיש בה הוספות מאוחרות מהאמוראים, כמו ברייתא דבר קפרא וברייתא דרבי אושעיא, ולכן זה לא ראייה מכאן. ומה שהוא מופיע במשנה בעוקצין, שם זה הוספה ולא חלק מהמשנה¹⁵, והיא מסיימת בדעות בית שמאי ובית הלל. ולכן מסתבר שרבי יהושע בן לוי היה אמורא.

אני רוצה שבניי יהיו תלמידי חכמים

ט. רבי יהושע בן לוי אומר כאן, שבכל יום ויום בת קול יוצאת מהר סיני, ומכריזה ואומרת "אוי להם לבריות מעלבונה של תורה", כי הם לא לומדים ולא מעריכים את התורה. הרב עובדיה ע"ה מספר שבזמן שהיה צעיר היה בושה להתחתן עם בחור ישיבה, וכל בחורה שנישאת לבחור ישיבה היו יושבים עליה שבעה... וכי לא מצאת את מי לקחת רק בחור ישיבה?! אבל היום השתנה הדבר לטובה ב"ה, ולהיפך אנשים באים ואומרים: הרב, אני רוצה בחור ישיבה טוב ושקדן בלימודו. וגם הבחורה רוצה תלמיד חכם שילמד תורה, ומוכנה לעבוד בשבילו. איפה היה דבר כזה פעם?! חכם אשכנזי הרב יחיאל מיכל שטרן¹⁶, כתב ספר על הרב ע"ה וקרא לו "הרב שהפך דור שאין התורה חביבה עליו, לדור שהתורה חביבה עליו". וכתב שם שפעם אדם הולך לרב ומבקש ברכה לפרנסה טובה ולילדים ולזיווג ולחיים טובים וכו', ואף אחד לא מבקש ברכה שיהיה הוא או בנו תלמיד חכם, כי הוא רוצה להיות סוחר, "היתה כאניות סוחר" (משלי ל"א י"ד). ואילו היום אדם אומר: אני רוצה שבניי יהיו תלמידי חכמים¹⁷. פעם לא היו רוצים לשמוע

אבינו וגם הרמב"ם נולדו בי"ד בניסן. ואני בעוונותי נולדתי יום לפני כן...¹¹ אבל למדתי דבר אחד: אם תאמר דבר אמיתי אפילו כל העולם יחלוק עליך אל תפחד מזה, כי העולם יחזור בו בסוף, ואם לא היום אז מחר, לא צריכים לפחד מכלום, רק תאמר את האמת שלך בטוב טעם. השומע ישמע והחדלים יחדלו.

המשנה בפרקי אבות

12. המשנה (אבות פ"ו מ"ב) אומרת: אמר רבי יהושע בן לוי, בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב, ומכרזת ואומרת "אוי להם לבריות מעלבונה של תורה", שכל מי שאינו עוסק בתורה נקרא נוזף, שנאמר "גזם זהב באף חזיר אשה יפה וסרת טעם" (משלי י"א כ"ב). ואומר "והלחות מעשה אלקים המה והמכתב מכתב אלקים הוא חרות על הלחות" (שמות ל"ב ט"ז), אל תקרי חרות אלא חירות. שאין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה. וכל מי שעוסק בתורה הרי זה מתעלה, שנאמר "וממתנה נחליאל ומנחליאל במות" (במדבר כ"א י"ט).

רבי יהושע בן לוי ע"ה

ח. רבי יהושע בן לוי היה אדם גדול מאד, והיה מעל ומעבר ולא בן אדם רגיל. במסכת דרך ארץ זוטא (סוף פ"א ע"ש) כתוב שהוא אחד מעשרה שנכנסו לגן עדן בחיים¹³. ויש מחלוקת אם הוא היה תנא או אמורא. הרמב"ם (בהקדמה לפרוש המשניות פ"ב) כתב שהיה תנא, כנראה מפני שהוא מופיע בפרקי אבות, ואמנם זו ברייתא ולא משנה אבל זה של התנאים. והוא מופיע גם בסוף מסכת עוקצין (פ"ג מ"ב). ואילו רש"י (נדה י"ח ע"ב ד"ה שמעתתא) כתוב שהיה אמורא. וככה משמע בגמרא

מה השטות הזאת!?

11. תמיד אמא היתה אומרת לי: חבל שנולדת יום לפני י"ד בניסן, כי אז הלבנה במילואה ומי שנולד ביום ארבעה עשר יש לו מזל, אבל אתה נולדת יום לפני המזל... מה נעשה לך!?
12. הערת המערכת: מכאן עד הסוף ליקטנו מתוך שיעור שנמסר ע"י מרן שליט"א בין מנחה לערבית בימי העומר בשנת תשע"ו.
13. פעם הוא אמר למלאך המות: כשיגיע יום הפטירה שלי אל תראה לי את הסכין שלך כי אני מפחד מזה, אמר לו המלאך: אין בעיה אנחנו ידידים... רבי יהושע בן לוי היה מדבר איתו כמו חבר, וגם עם אליהו הנביא היה ככה. אח"כ אמר לו: אני מפחד ממך אז תביא לי את הסכין. נתן לו אותו. כאשר הגיע לשער גן עדן, קפץ לשם והסכין בידו. אמר לו מלאך המות: זה כבר יותר מדי, לקחת לי את הסכין שזה העבודה שלי, מה אני אעשה עכשיו?! אני שוחט כל הזמן. אמר לו: בתנאי שלא תגע בי יותר. הבטיחו לו מן השמים שיחזיר לו את הסכין והוא ישאר חי לעולם (עיין כתובות ע"ז ע"ב). ויש אומרים שמצאו את הקבר שלו בימינו וכתוב שם "רבי יהושע בן לוי", אבל אולי זה חכם אחר, ויכול להיות "בן לוי" משבט לויים.

14. למשל הגמרא (ברכות כ"ז ע"א) מסייעת לרבי יהושע בן לוי מרב, והרי רב אמורא (ואפילו שהיה ראש האמוראים) ואם רבי יהושע בן לוי תנא לא יכול להיות שאמורא מסייע לתנא, אלא מוכרח שרבי יהושע בן לוי היה פחות מרב, ובדורו של רבי יוחנן.
15. מה הראייה לזה? הגמרא (סנהדרין ק' ע"א) אומרת שרב משרשיא (מהאמוראים) אומר "עתידי הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק שלוש מאות ועשרה עולמות, שנאמר להנחיל אוהבי יש". ורבי ישעיה פיק בגליון שם כותב: "עייני במשנה בסוף עוקצין, וצריך עיון גדול". והכוונה שלו להקשות איך אמורא אומר את זה? הרי זו משנה מפורשת. אבל באמת זו לא משנה אלא הוספה מאוחרת, כדי לסיים בדבר טוב.
16. "ויקרא בהם שמיי", שמי ראשי תיבות יחיאל מיכל שטרן. הוא קרוב לחוג של נטורי קרתא.
17. היום סיפור מכליא על קיבוץ של חילונים (שכחתי שמו) שהתחילו לחזור בתשובה, מה קרה? יהודי אחד שם חלה והרופאים אמרו שאין מנוס אלא רק בניתוח, ואח"כ יהיה חצי גוף משותק ועיור ל"א. הוא החליט שאין ברירה ועדיף לעשות ניתוח

אחד לא מכיר בהם רק אני ואתה, מה הם שוים?

1. ואת מתך קבור. שינה הלשון מכלם לפי שהוא האחרון. וכן שמעתי מהרה"ג ר' ינון חורי זצ"ל שדרך לשון התורה והמשנה כשמונים כמה דברים לשנות הלשון לבסוף שיהיה ניכר הסיוע. והביא דוגמא בפרשת בראשית (ב' י"א י"ג-י"ד): שם האחד פישון וגו' ושם הנהר השני גיחון וגו' ושם הנהר השלישי חדקל וגו' והנהר הרביעי הוא פרת. וכן בפרשת במדבר (א' כ"ב כ"ד מ"ב) לבני שמעון לבני גד וגו' בני נפתלי. ובמשנה (ריש פ"ד דברכות): תפלת השחר עד חצות וכו' תפלת המנחה עד הערב וכו' תפלת הערב אין לה קבע, ושל מוספין כל היום. וכן בפרקי אבות (פ"ג משנה י"ג) מסורת סייג לתורה מעשרות סייג לעושר וכו' סייג לחכמה שתיקה, וכתב התו"ט שם בשם דרך חיים (לרבו מהר"ל מפראג) שכן דרך לשנות כך באחרון להודיע שהוא אחרון. ע"ש. ובזה יישב הרב ינון חורי זצ"ל דקדוק המפרשים (בפ"ב דברכות מ"ה)

ולכן שקל לו 400 שקל כסף "עובר לסוחר", מטבע קשה המתהלך בכל המדינות. וכן תירגם אונקלוס: "דמתקבל סחורתא בכל מדינתא" - שעובר בכל המדינות. ויש להוסיף נופך, שלכן ארבע מאות הראשונה כתיב "מאת" חסר, והשניה "מאות" מלא, שעפרון אמר "ארבע מאות" חסרים, ממטבע של ביני ובינך, אין להם ערך, ואברהם אבינו ע"ה נתן לו מטבע קשה, ארבע מאות מלא.

ולפי הפירוש הנ"ל יובן דבר יפה. כי יש כלל בדקדוק, שכאשר יש לך תביר וטרחא בפסוק אחד, הטרחא מפסקת יותר מתביר. ולפי הפשט "ביני ובינך מה היא", חוזר למטה. דהיינו, "ארץ ארבע מאות שקל כסף" (תביר), "ביני ובינך מה היא" זה מאמר בפני עצמו. אז למה "כסף" בתביר "ובינך" בטרחא? הרי בדרך כלל הטרחא מפסקת יותר! אולם לפי הפירוש הנ"ל יובן יפה, "ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך" - אם אף

כן מה לו להזכיר מחירה של הקרקע, היה לו לומר "ארץ קטנה כזאת ביני ובינך מה היא", אלא שרמז לו בעקיפין שרוצה לקבל תמורתה. ופירוש "וישמע" אברהם, הוא לשון הבנה, כמו והם לא ידעו כי שומע יוסף (לקמן מ"ב כ"ג), שפירושו מבין. תשמע חלום לפתור אותו (לקמן מ"א ט"ו), שפירושו תבין.

ושמעתי פירוש יפה מר' שמואל עידאן ז"ל, על פי שאמרו בגמרא (ב"ק דף צ"ז ע"ב) מטבע של אברהם אבינו זקן וזקנה מצד אחד בחור ובתולה מצד אחד (רמז לאברהם ושרה יצחק ורבקה). נמצא איפוא שאברהם אבינו טבע מטבעות מיוחדות שהיו הולכות בעירו אצל מכיריו ומוקיריו, אבל כמובן לא היו הולכות במדינה אחרת. וזהו העוקץ בדבריו של עפרון: "אדוני שמעני, ארץ ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך - אם תתן לי מהשקלים ההולכים רק ביני ובינך - מה היא?" מה ערכם של שקלים כאלה? אברהם הבין היטב כוונתו של עפרון

בזכותך! עוד אנשים יזכו ללמוד ב'בית נאמן' <<

שיוצאת מהר חורב. וכתב את זה גם בפירוש שלו זרע ישראל¹⁹. וא"כ יש לנו שני פירושים לבת קול הזאת.

למה נקרא נזוף מי שאינו עוסק בתורה?

יא. המשנה אמרה "כל מי שאינו עוסק בתורה נקרא נזוף", כלומר מנודה, שיש עליו נזיפה מהשמים ב"מ, למה? רבי אליהו כהן בעל שבט מוסר כותב משל לאדם שמביאים לפניו הרבה דינרי כסף, ואומרים לו: יש לך שעה לספור אותם ומה שתספור יהיה שלך. מה עושה אדם נורמלי? לא פוסק לרגע ואפילו לא נושם, מאה מאתים אלף ועשרת אלפים דינרים. אדם שיספור לאט לאט, אחת שתים למעלה הידים, חמש שש ושקיו עמודי שש... בסוף יגיע רק לארבעים דינרים, משוגע שכמוהו מה עשה בזה?! אתה יכול לאסוף אלפי דינרים ואתה סופר לאט לאט? זה נקרא נזוף. שנאמר "נזם זהב באף חזיר אשה יפה וסרת טעם", אשה יפה שחסר לה טעם זה כמו להבדיל נזם זהב באף של חזיר (חוץ מהכבוד), וכי זה שוה משהו בכלל?! מה שוה היופי והחן כאשר המדות טובות של האשה לא בסדר?! אותו דבר כאן, הקב"ה נותן לאדם שכל ודעת ודיבור והוא משתמש בזה לדברים אחרים. הרמב"ם במאמר קידוש ה' כותב: החדש שהתחמד עלינו הבורא יותר מכל בעלי חיים, כי הם לא מדברים כלום (וגם התוכי יודע רק לחזור על בן אדם "כמו תוכי" ולא יודע כלום), ואילו האדם חושב ומדבר הכל. אבל במקום דברים טובים של טעם וחכמה ותורה ומעשים טובים, הוא מדבר לשון הרע ושנאה וקנאה. הרי זה כמו שה' נתן לו נזם זהב והוא באף של דבר אחר.

19. ראיתי בדפוס ספר משניות קטן, עם פירוש "קב ונקי" שזה פירוש קצר מאד של המלים בלבד, ופירוש "זרע ישראל" לר' ישראל ליפשיץ שזה ארוך יותר אבל ג"כ כמו מברק בקצהו, זרעים קטנים מלה בסלע. בספר "תפארת ישראל" הוא מסביר בהרחבה, אבל בזרע ישראל יש הוספות שאינם מופיעים בתפארת ישראל. הספר הזה שלושה כרכים וכל כרך על שני סדרים. פעם היה לנו אותו בחו"ל וגם ראיתי אותו אצל מישהו עם הוספות רבות (ומי שיש לו הספר הזה יעשה לי טובה ויביא לי אותו ואשלם שכרו). בתחילת הכרך הראשון כתב ששים וארבעה כללים, וקרא להם "פעמוני זהב". וכתב שם בחרוזים: "כמה כללים מועילים, בדרכים ובשבילים, מאירים ומצלילים, בשדה חכמה משכילים" (כך לפי זכרוני). פעם היו כותבים חרוזים יפה מאד, איפה יש דבר כזה היום?!

דבר תורה. ועד היום יש אנשים כאלה¹⁸, כי הם לא מבינים וחושבים שהגענו לארץ ישראל באופן טבעי, אבל לא יכול להיות דבר כזה, שאחרי אלף תשע מאות שנה, עם כזה "מפוזר ומפורד בין העמים" (אסתר ג' ח'), מפוזר ומפורד בינו לבין עצמו בחילוקים ומחלוקות ופילוגים, איך אפשר שיבואו כולם למקום אחד?! העולם לא יודע את הכבוד של התורה.

למי הבת קול מكرזת כל יום?

י. שואלים: מי שומע את הבת קול הזאת שיוצאה מסיני? וכי סתם היא צועקת "אוי להם לבריות מעלבונה של תורה" ואף אחד לא שומע את זה?! אלא אמרו בשם הבעל שם טוב (נדמה לי) שלפעמים אדם מתעורר פתאום ללמוד משהו בתורה, כי לבו נוקף אותו: היום לא למדת כלום, תקח ספר ותלמד קצת. הדבר הזה בא לו מהבת קול הזאת שמגיעה ללבו של כל אדם. אני זוכר שהרב בעל תפארת ישראל רבי ישראל ליפשיץ ע"ה, כתב במשנה הזאת: אמרו הטבעיים שעד היום שומעים קולות ורעשים בהר סיני, וכנראה זו הבת קול מאשר למות. עשה ניתוח, והגוף לא השתק אלא הולך כרגיל, אבל לא רואה כלום. יום אחד באו אליו חסידי ברסלב, ושרו לו עם גיטרה שיר כזה: "אפילו בהסתרה שבתוך הסתרה בוודאי גם שם נמצא ה' יתברך", ועוד שיר "בכל תנועה ותנועה תמצא שם אלופו של עולם". הוא שמע את הגיטרה ונפתחו לו העיניים, איך יכול להיות דבר כזה?! פלא פלאים. "זכר רב טובך יביעו וצדקתך ירננו" (תהלים קמ"ה ז), זכר גימטריא גיטרה, הוא שמע את זה ופתאום "רב טובך יביעו", נפתחו לו העיניים והתחיל לראות הכל (גם "טובך יביעו" גימטריא העין. המערכת). אחרי זה חזר בתשובה והיום הוא אברך ויושב לומד תורה. וגם השפיע לטובה על החברים שלו. והם שואלים: האם כדאי לתת להם ספר תורה חדש לחג השבועות או לא? אמרתי להם: אם יהיה שם מנין אדרבה תביאו להם, כדי שישמעו פעם ראשונה עשרת הדברות, מי שיבוא השנה יבוא ומי שיבוא שנה הבאה, העיקר שיבואו לשם.

18. אחד חרדי מחסידי חב"ד סיפר שהיו לו בנות שהתחנכו בבית חב"ד והולכות לבית הספר, ומלמדים אותם שם "שמע ישראל", המנהלת שמעה ואמרה להם: כאן אסור ללמד שמע ישראל. נקודה. אבותינו עלו על המוקד ובפיהם שמע ישראל והיא אומרת שאסור ללמד אותם. האבא חיכה עד שהגיע ל"ג לעומר, ושאל את בית הספר: אפשר לעשות כאן תהלוכה לכבוד ל"ג לעומר? הם הסכימו לזה, כי ל"ג לעומר עם קשת חוף וטילים זה טוב גם לחילונים... באמצע השיחה שלו, אמר להם: ילדים, תשימו יד אחת על הראש ויד אחת על הפנים ותגידו "שמע ישראל". הוא עשה איתם, ופתח את העיניים וראה שאין אחד שלא עושה את זה (בחבורת אחת הביאו כמה טעימות מכפר חב"ד שבוע האחרון, והביאו שם את הסיפור הזה). זאת אומרת שהילדים אוהבים ורוצים את זה, רק המחנכים הטפשים הכסילים והבוזרים האלה, אינם יודעים להגיד "תודה" להקב"ה.

בזה, וכצוואת מז"ק בעל כסא רחמים זצ"ל².

יא. (י"ט) ואחרי כן קבר אברהם את שרה אשתו אל מערת המכפלה וגו'. מערת נטורי קון מקום עפר רמה תולעה, ששרה אמנו שהיתה יפה מאד כשהגיע קיצה למות נקבר הגוף שלה במער"ת. וסמך לזה בפירוש" נדרים (דף ג' ע"ב) ד"ה ומן אשתו של טורנוסרופוס וכו'. ע"ש. ודו"ק.

יב. (כ) ויקם השדה והמערה אשר בו לאברהם לאחזת קבר מאת בני חת. הוסיף על האמור למעלה (פסוק י"ז ויח'), שביקש אברהם שגם בני חת יחתמו לו על שטר המכירה שלא יבאולעו ע"ה. וכן אח"כ למה פתח בית הקברות חדש בעירם. וכן

2. נדפסה בס' מגדולי ישראל ח"ב (וע"ש עמ' קצא אות ז). הראל

זצ"ל) שלקבל בחנם הוא יקר יותר מלשלם כסף מלא.

ח. ארבע מאות שקל כסף עבר לסחר. נ"ב: ויהיו חיי שרה בגימ' עבר לסחר, שהצדקת היתה שוה כ"כ לקנות לה קרקע כזו.

ט. (י"ז) וכל העץ אשר בשדה וגו'. שאם ישאיר עץ אחד לעפרון יכנס ויצא כל יום למערת המכפלה. כידוע הסיפור באחד שמכר בית והשאיר מסמר אחד לרשותו וכל יום נכנס לתלות בו עופות וכדומה עד שגירש את הקונים משם. א"נ העצים מסביב הם תחומי השדה.

י. (י"ח) לאברהם למקנה לעיני בני חת וגו'. פי' בשטר ועדים. ולימדה תורה שאסור לקמץ

מעשה ברבן גמליאל שקרא בלילה הראשון שנשא וכו' רחץ לילה הראשון שמתה אשתו וכו' וכשמת טבי עבדו וכו', דאמאי לא קאמר קיבל תנחומין במות טבי עבדו כמו בכלהו, ויישבו באופנים שונים ונכונים ע"ע. ולפי האמור קושיא מעיקרא ליתא, שצריך בעל הלשון לשנות בסוף דבריו וכאמור. וע' במס' ר"ה (פ"א מ"ב) ובחג נידונין על המים, ובס' בן יהוידע שם. וע' ע"ב בס' סנסן ליאיר (ח' מס' מגילה דף ט' ע"ב) וכתבו לו את צעירת הרגלים ולא כתבו לו את הארנבת.

ז. (ט"ז) וישמע אברהם אל עפרון וגו'. לימדה תורה בזה שלא תציע מחיר עד שיאמר המוכר בעצמו. ועוד שלא תקח בחנם כי אז תמיד יטעון הנותן שעשה לך טובה. וכן אומרים בשם הרבנית ליפשא (בתו של הגר"ז מבריסק

053-6652663

ספרי תורה | תפילין | מזוזות | מגילות ועוד

תנתן הנחה לבאים דרך העלון

שלומד תורה אע"פ שהעולם לא יודע ממנו, אבל בסופו של דבר הוא מתעלה וכל העולם ידע את הערך שלו. רבי דוד יוסף שליט"א סיפר: אבא שלי היה הבחור הכי עני בשיבת פורת יוסף, הוא היה לובש בגדים יד שניה ונעלים קרועות ה' ירחם, לא היה לו כלום.

יצא לאור ספרו החדש של מרן ראש הישיבה שליט"א

ארים נסי
בבא מציעא

חידושים וביאורים על שני פרקים ראשונים כולל מבוא בשיטת העיון

ניתן להשיג:
050-4158565

תמיד תמצא פנינים ומרגליות בתורה

יב. המשנה הוסיפה: ואומר "ההלוחות מעשה אלקים המה והמכתב מכתב אלקים הוא". כל מלה בתורה זה כתב של אלקים, ולכן אנחנו מוצאים פנינים ומרגליות בתורה, וגם אחרי שלושת אלפים שנה אתה עדיין מוצא עוד פנינים וחידושים, איפה הם היו גנוזים אלפי שנים? למה לא גילו אותם עד היום? כי עוד לא הגיע זמנם. וכמו במדע שכל דור מגלים דברים חדשים. לפני מאה שנה חשבו שיוכלו לברוא בני אדם, ועשו משהו כמו חלמון של ביצה. והיום יותר מזה, עשו עז שנקראת "דולי" שיבטו אותה. אבל לעשות ולברוא יש מאין ממש, אי אפשר לעשות את זה. בדורנו גילו את התאים הקטנטנים שכל בן אדם מורכב מהם, ונקראים "ד.נ.א.", מאיפה בא השם הזה? כתוב "דברי נפלאותיך אשיחה" (תהלים קמ"ה ה'), כי התחילו להשתומם שיש לכל אדם מאה מלייארדים של תאים כאלה, והתפלאו איפה היינו עד היום?! גם בזמן אריסטו חשבו שיש ארבעה יסודות לעולם אש רוח מים ועפר ותו לא, ובהמשך ראו שיש עוד עומקים בזה. **אותו דבר גם בתורה, בדור אחד חושבים שגמרו את הכל ואין עוד מה לחדש, והנה רואים עוד חידושים בהלכה ובאגדה וברמז ובפשט.** ולפעמים פסוקים סתומים שהמפרשים נדחקים בהם, ופתאום מבריק לך רעיון והפסוק ברור כשמש.

מי שעוסק בתורה "בן חורין אמיתי"

יג. "אל תקרי חרות אלא חירות, שאין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה". בן חורין אמיתי זה מי שעוסק בתורה. אמנם מי שבא לפסוק הלכות הוא לא יכול לעשות מה שהוא רוצה, כי יש כללים בהלכה, קבלנו הוראות מרן והוראות הרמ"א ודעת רוב הפוסקים וספק ברכות להקל וכדו', אבל כשאתה עוסק בתורה להבין ולפלפל בזה, מותר לך לפרש מה שתרצה. ואתה יכול גם לומר שבדרך הפשט אפשר לפרש את הגמרא לא כמו רש"י (ועיין בקונטרס דרכי הלימוד מאמר ד), אמנם תשעים ותשעה אחוז שזה לא נכון... אבל בכל אופן כדאי לאדם לעסוק בתורה, וממילא הוא "בן חורין" שאין עליו עול מלכות ועול דרך ארץ, כי מי שלומד תורה הוא מעל כל הדברים האלה.

"צדיק ואביון בעבור נעלים"

יד. המשנה מסיימת "וכל מי שעוסק בתורה הרי זה מתעלה". מי

ישא ננסת וכו' לבן לא ישא לבנה וכו' שחור לא ישא שחורה וכו'. ומה שיצא יצחק אבינו במדת גבורה, אולי נמשך אחרי אמו שהיתה גבורה כמ"ש (בפרק ט"ז) חמסי עליך וגו' ותענה שרי וגו' (ובפרק כ"א) גרש האמה הזאת וגו'. ורוב הבנים דומים לאמם כידוע. וא"ש את"ם.

טז. ובה אדע כי עשית חסד עם אדוני. מהרש"א בע"ז (דף י"ח ע"ב) ביאר מ"ש בגמ' אלהא דמאיר ענני, אלהא דמאיר לארץ ולדרים עליה הוא יעננו. ע"ש. וידוע שזו סגולה לכל צרה שלא תהיה (לפרט ולכלל) לומר אלהא דמאיר ענני. ונ"ל לרמוז זה בפסוק ובה אדע, אדע ר"ת אלהא דמאיר ענני. וסמיק ליה ויהי הוא "טרם כלה לדבר" והנה רבקה יוצאת וגו'. ועיין מה שכתבתי עוד בזה בהגהתי לספר נפש חיה (עמ' סט). ע"ש. וסופר אחד מסופרי השואה בימינו כתב ספר ומילא אותו במלים אדמ"ע אדמ"ע ולא הבינו כוונתו, ופירש להם שהוא ר"ת אלהא דמאיר ענני.

ומה שכתב הרמב"ן (סוף פרשת בא) שאין לאדם חלק בתורת מרע"ה עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכלם נסים. ע"ש, הכוונה שמצד הקב"ה אין מקרה והכל בכוונה, אבל מצדנו כמה דברים עשינו שלא בכוונה והם אצלנו במקרה. לדוגמא: רות במקרה הגיעה לשדה של בעז ולבסוף נישאה לו, וכן הרמב"ן במקרה התווכח עם הכמרים ולבסוף ברח לא"י ויסד את הישוב היהודי הראשון כידוע, וסופרי החרדים בימינו שמחליפים מקרה ב"אקראי", מה הועילו חכמים בתקנתם? והרי הרמב"ן ה"ל עצמו כתב בכל דברינו ומקרינו. וזה פשוט. וזה פירוש הקרה נא לפני, שתעשה לי בכוונה דבר שנראה בעיני כמקרה.

טו. (י"ד) אותה הוכחת וגו'. פ"ל כי היא מתאימה ליצחק שמדתו גבורה והיא חסד ובזה יהיו הילדים מאוזנים. וכן היה יעקב בחיר שבאבות מדתו תפארת. וכיו"ב אמרו בגמ' (בכורות דף מ"ה ע"ב) גבוה לא ישא גבוהית וכו' ננס לא

משמע לקמן (מ"ט ל"ב). ועיין מה שכתבתי שם. **יג.** (כ"ד י"א) ויברך הגמלים וגו'. רמז לארבעה שמברכים הגומלי: אל מחוץ לעיר, הם הולכי מדברות. אל באר המים, רמז ליורדי הים. לעת ערב, רמז למי שהיה חולה ונתרפא שהוא בערוב ימיו. לעת צאת, רמז ליוצאים מבית האסורים. השאבת (כתיב חסר) נוט' הראוי שני אברכים בני תורה, דלכתחילה בעינן תרי מינייהו רבנן כמבואר בש"ס (ברכות דף נ"ד ע"ב) ובש"ע א"ח (סי' ר"ט ס"ג). כן חידשתי בביה"ח בלינסון (בשכבי שם בעוה"ר) בליל טו"ב בחשון התשמ"ו. וכמדומה שכעין זה כתבו המפרשים ז"ל.

יד. (י"ב) ויאמר ה' אלהי אדני אברהם הקרה נא וגו'. מכאן תשובה לאומרים שאסור להשתמש במלה מקרה. וכן הביא ר' ינון חורי זצ"ל ראייה מהכתוב ברות (ב' ג') ויקר מקרה. וכן יעקב אמר (לקמן כ"ז כ') כי הקרה ה' אלהיך לפני. וכן הראשונים כתבו בכמה מקומות עצם ומקרה.

אבל אם היה בא הביתה עם הספרים היתה אשתו אומרת לו: איך אתה קונה ספרים בשעה שחסר לנו דברים לילדים?! לכן הרב היה מחביא אותם תחת כנפיו, "אשר באת לחסות תחת כנפיו" (רות ב' י"ב). ונכנס ככה עד שהרבנית לא תראה אותו, ומניח אותם אצלו. בסופו של דבר, "הרי זה מתעלה"². המשנה הביאה פסוק "וממתנה נחליאל ומנחליאל במות". הגמרא (עירובין נ"ד ע"א) אומרת: מי שעוסק בתורה במסירות נפש התורה ניתנת לו במתנה, ואח"כ עולה מנחלים של התורה, ואח"כ עולה במות למעלה למעלה.

שמחה לאיש וישא איש וכדו', כי "איש" ראשי תיבות יעקב שאול אלישר. הספרים האלה היו יקרי המציאות.

21. פעם הרב יעקב ב. פרידמן (נדמה לי יעקב בנימין. פעם אמרתי לו שהשם שלו ראשי תיבות "בן פורת יוסף", אבל הוא לא הבין אותי וכתב שאני אמרתי לו בן פורת יוסף, אני לא אמרתי לו שם אלא זה ראשי תיבות השם שלו) כתב מאמר על הרב עובדיה בעיתון חרדי, וכתב שם שכמה עשירים בנו ארמון מפואר מאד לכבוד הרב בניו-יורק (או בלוס אנג'לס), שאף אחד בעולם לא זכה לארמון כזה, ואמרו לו: מתי שהרב רוצה לנוח ולנפוש הנה הארמון הזה. אבל הרב לא הלך אף פעם לשם. תשאירו את הארמון עד שיבוא המשיח...

לפעמים אחים שלו היו אומרים לו: אתה תמיד הולך ולומד מוקדם, די מספיק ללמוד כל הזמן. יום אחד העלימו ממנו את הנעלים כדי שלא יוכל ללכת לישיבה, מה עשה? לקח כמה גרבים גרב על גרב, והלך ללמוד ככה. אמרו לו: מה יצא ממך בחור עני שכמוך?! אבל המשנה אמרה "הרי זה מתעלה". הרבנית מרגלית נ"ע היתה ממשפחה של עשירים ונכבדים, וכאשר הרב השתדך איתה, בא אליה בחור אחד ואמר לה: אני עשיר ויש לי שלש חנויות, מה את רוצה מהבחור העני הזה?! שאלה אותו: אתה יודע ללמוד? אמר לה: אני מתפלל שחרית מנחה וערבית, אמרה לו שוב: אתה יודע ללמוד? אמר לה: מה זה ללמוד?! אמרה לו: לך ותעזוב אותי... הם חיו בעוני גדול, והיתה להם דירה בת חדר אחד שהשירותים מחוץ לדירה, ובילילה הרב רוצה ללמוד והילדים צריכים לישון, אז עשו שם "פרגוד" שהרב נכנס מאחוריו מדליק אור ולומד שם. הרב היה רוצה לקנות ספרים, ופעם אמר: אני זוכר שקניתי ספרים של רבי יעקב שאול אלישר²⁰, כל אחד בעשרים וחמשה גרוש (רבע לירה).

20. הוא היה ראשון לציון לפני מאה שנה, וכתב לפחות שמונה ספרים, וכולם על שמו

הגאון הצדיק רבי חיים חיים בנצ'ו זצ"ל

ההגרלה הגדולה

של מוסדות "חכמת רחמים"

שתיערך במלאת שישים שנה

לפטירתו של מרן ר' רחמים חי חויתה הכהן זצ"ל

הגאון הצדיק רבי חיים חיים בנצ'ו זצ"ל

החזרת ליהדות ישראל | תולדות

הצטרפו עכשיו לשותפות אמת במוסדות "חכמת רחמים" ותזכו בשי עולמות

רכב שברולט 2019 או תמורתו במזומן תכשיטי זהב ויהלומים ועוד פרסים יקרי ערך

שי לבחירה על תמיכתך במוסדות הקדושים

השתתפות בהגרלה הגדולה על רכב ומתנות יקרות ערך

שותפות ביותר ממיליון שעות תורה בחודש

שותפות במפעלי התורה "חכמת רחמים"

בקניית 2 כרטיסים כרטיס בונוס מתנה

מחיר כרטיס הגרלה: 520 ₪ ע"פ הוראת הרבנים ניתן לרכוש כרטיס מכספי מעשר

ההגרלה תיערך בע"ה ביום שלישי אור לי' שבט 15.1.19

המוקד: 08-6727523 | באתר: yhr.org.il

אשכול הכופר על פרשת השבוע

פרשת כי תבא

מתורתו של מורנו ורבנו מרן הגאון רבי רחמים חי חויתה הכהן זצוק"ל ראב"ד ג'רבא ומגדולי ראשי הישיבות שבה מתוך ספר "תורת רחמים"

וראיתי למי שיישב לזה לפי מה שפירש רש"י לעיל על פסוק ויתן לו את כל אשר לו שהראה להם שטר מתנה שנתן אברהם אבינו ע"ה כל נכסיו ליצחק וזמנו של שטר מוכיח שנכתב ונחתם בו ביום ונכון [כן כתב הרב שרי המאה חלק ב' משם השפתי כהן ז"ל שהגיד כן לפני רבו בהיותו כבן ארבע שנים ע"ש] (שיירי מנחה)
(כ"ה, ה') ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק וגו'. אע"פ שאמרו ז"ל (כתובות נ"ג ע"א) אל תהי באעבורי אחסנתא אפילו מברא בישא לברא טבא שאני הכא שכתב שטר מתנה קודם שנולדו אלו כדכתיב בסיפור אליעזר עבד אברהם (בבית בתואל אבי רבקה) ותלד שרה וגו' בן לאדוני ויתן לו וגו' (לעיל כ"ד ל"ו) וע' פירש"י שם. אך עדיין ק' מישמעאל. ואפ"ל דשאני התם דכתיב (בראשית כ"א י"ב) כי ביצחק יקרא לך זרע. ועוד נ"ל דהנה טעם מ"ש ז"ל (כתובות נ"ג ע"א) אל תהא באעבורי אחסנתא וכו' הוא משום דמצינו ביעקב שהוסיף כתונת פסים ליוסף ונתקנאו בו אחיו וכדאייתא בגמרא (שבת י' ע"ב), נמצא דקודם מעשה יוסף לא היה איסור. וכיוצא בזה הרבה בגמרא (שבת ל"ח ע"א. ועוד) שאומר כאן קודם גזירה כאן לאחר גזירה.

(כ"ג, ט"ז) וישמע אברהם אל עפרון וישקול אברהם לעפרון וגו'. יש לדקדק דאדברא עפרון אמר לו ביני ובינך מה היא דהיינו שיקח בחנם ואם כן אברהם לא שמע אליו. ויש מפרשים וישמע לשון הבנה שאברהם אבינו ע"ה הבין מדברי עפרון שאמר ארץ ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך מה היא שהוא מבקש מחירה הסך הזה ממה שלא אמר בקצרה ארץ כזאת ביני ובינך מה היא ולכך נתן לו המחיר הנזכר. ואפשר שלזה כיון רשב"ם ז"ל שכתב וישמע אברהם די לחכימייא ברמיזה ע"ש, ואפשר לומר עוד על דרך זה שאברהם דקדק ממה שאמר לו ביני ובינך מה היא שהם מיותרים והוה ליה למימר לו ארץ רק ארבע מאות שקל כסף מה היא. ועל כרחך הכוונה היא שאם אני נותנה לך בחינם אין בכך כלום וכן אם אתה נתת לי המחיר שלה אין בכך כלום כי שיעור כסף זה של ארבע מאות שקל כסף אינו נחשב כלום לא אצלי ולא אצלך מחמת אהבתנו יחד: (שיירי מנחה)
(כ"ד, מ"ב) ואבוא היום אל העין. פירש רש"י שקפצה לו הדרך והגיע בו ביום. ויש להבין דלמה אמר להם כן הרי בודאי הם לא יאמינו לו.

פינה זו בחסות
אפיקים
מתרומת סינן מים

תשובה לשאלת וירא

אף שאסור לתת מים כגוד האש, במקום שיכולים לבוא לידי רתיחה, גם ששומר שלא ירתחו(שו"ע ש"ח ג'), מכל מקום אם המים עברו כבר בישול, פסק במוחת אהבה (ח"ב עמ' ש"ד) שמותר (במקום צורך גדול) אם שומר שלא ירתחו. משום ספק ספיקא שמא אין בישול אחר בישול בלה, ושמא כדעות המתירות אפילו במים לא מבושלים.

הזוכה בפתרון החידה:
דוד ביטון מובעת זאב

אלה:
השלה טובה, ג'רבא ג'סיקה דנינו יאדה גאומה
הביג החוליק הגדול הכריז

אקרא מוצ"ש הכין הלה אבי הנהג חק חס אה ווא
(ע"י עירוי מחיחס ע"ג אקבא חק),
אז נהא כי נככר שדבר זה אסור
[כחוקא בחזרו זה בג'יוונג הקודמים].

האם חגר החק השגיה, או לא?

תשובות יש לשלוח למייל: israel@afikim-water.co.il או לפקס: 02-5807576
בין הפותרים נכונה תוגרל מכונת קפה איכותית!

מיניבר נעם 1 מומלץ
בתכנית 'בית בטוח'

מיניבר נעם 1 המהודר לשבת - בלי שאלות!

נבדק ואושר לשימוש ע"י בדין מהדרין | כ-40 כוסות מים רותחים | בטיחותי במיוחד לילדים!

8510*

זורם ברגע אחד

אולם תצוגה חדש! גבעת שאול 40 ירושלים

ילדי גאולה

לע"נ גאולה בת הרבנית אסתר מאזוז ע"ה
בית נאמן לילדים מתוך שיעוריו של מרן ראש הישיבה שליט"א

גליון 90

מה בתמונה?

תשובה ניתן לענות בקו בית נאמן
079-9270505 שלוחה 23
בין הפותרים נכונה יוגרל פרס
(נא לציין שם וטלפון)

למחצית תספור

בדמעות ושתה אותו. אחר כך
בשעה פתים, אמר להם: תזוזה מכאן,
רחל אמנו עולה עכשיו למעלה והיא מליצה ומתפללת
עלינו בשמים. פחד נוראי. זה היה בשנת תש"ב, ואחרי
כמה חדשים הנאצים נכנעו לפני כניסתם לארץ ישראל.
רבי יהודה פתא כתב ספר מתוך קנפוש (פירוט על אדרא
רבא ודאדא זוטא) ובסופו הוא מספר על זה, וכותב: עשינו
הקפות בקבר רחל, ולקחתי כמה מהקבוצה שלי, ואמרתי
לכל אחד אתה במקום ראובן ואתה במקום שמעון וכו'.
ושם כתב דגשה נוגעת ללב. ובספר הספר כתב פייט מיוחד,
שמתחיל ככה: "וכות רחל, זכר האל, לבניגה הנודדים".
הפייט הזה כל כך מרגש, ובזכות הפייט שלו רחל אמנו
עמדה והתפללה על ישראל, והאויב לא הגיע לשערי
ירושלים. (גליון 133 אות ו').

ספר "שב שמעתתא" הוא ספר עמק מאד, "עמק עמק
מי מצאנו". בזמן שמרן הרב עובדיה זצ"ל היה לומד בו
באוטובוס, לא היה רואה כלום, אלא נכנס לאוטובוס
וישב ולומד. פעם אשתו הרבנית באה על דוד, והוא
לא ראה אותה, כי הוא מרכז בספר הזה. אחר כך הגיע
לתתנה שלו, אמרה לו: "רבי עובדיה! קוים!", התפלא,
אמרה לו: "אתה לא רואה אותי?", אמר לה: "איפה היית
עד עכשיו?!" (גליון 67 הערה 19).

הלכה נאמנה

א. בפסוקים הקטרת אומרים "קשט" (בשון
שקאלית), וכן אין אומרים "הקשט" בה"ה הידיעה,
אלא "קשט". (גליון 66 אות כ"ז, וגליון 67 אות י"ב).
ב. בפתיחה אומרים "אביי הוה מסדר סדר
המערכה", ויש דיון בזה, כי המלה "אביי" ואחריה
"הוה" זה ישמע כמו שם הוה"ה, ולכן מה עושים?
אומרים "אביי", ומפסיקים מעט, וממשיכים "הוה
מסדר". ואם אדם רוצה לתקן יאמר: "אביי מסדר"
בלי הוה (כמו שבגמרא ביומא דף ל' לא מופיעה מלה
זו, אלא שבאמת מופיעה היא בעין יעקב שם), או
שיאמר "היה מסדר", או שיאמר "מסדר הוה".
ועל כל פנים, אם אדם אמר "אביי הוה מסדר"
ברציפות אין בזה שום בעיה, כי מרן הרב עובדיה
זצ"ל (בילקוט יוסף חלק א' ושוב דפס ביביע אומר
חלק ח') כותב שאין בזה אסור הוה את השם
באותיותיו, כי אינו מתכוון לשם השם. (גליון 66
אותיות כ"ח, ל').

פתרון החידות מהגליון הקודם:

פתרון מי בתמונה:

מרן החיד"א סוכר שייסי בן יוסי היה כהן גדול, וזה "גדול" ששמו פשם אביו. הוזכר: אליסף יקותיאל - אלעד

פתרון החידה:

מרן ראש הישיבה שליט"א נשא דברים ליד מרן רבנו עובדיה יוסף זצ"ל (בשערי בלון), ומרן זצ"ל מתוך שמחתו הרבה בדבריו של מרן שליט"א
הגיש לו את כוס התה שלו. הוזכר: אפרים גרין - מגדל העמק

חידה

איזו "בת" מושכת את האדם לתורה?

(תשובה לחידה נמצאת בגליון הבוקר)

תשובות ניתן לענות בקו בית נאמן 079-9270505 שלוחה 21 | בין הפותרים נכונה יוגרל פרס (נא לציין שם וטלפון) | נא לשלוח התשובות עד יום שני בערב

מדבר על הלכות תפלין,
ומביא שם (באות א')
מדרש פליאה: "אין
מניחין תפלין אלא
בשבת". ואומר שרבנו שמשון מאוסטרופולי (בילקוטי
שושנים שלו שפסוקי ספר קרנים) פרש פרוש בזה. אבל
רבי עקיבא איגר פרש שהמלה "בשבת" זה ראשי תבות
"במקום שער במקום תפוח", כלומר שתפלין של ראש
מניחים במקום שער ולא במצח, ותפלין של יד מניחים
במקום תפוח כלומר בקברת. ומה פרש רבנו שמשון?
הוא באר על פי דברי הטור (חלק אורח חיים סימן ל"ח)
שילד שמתחיל להניח תפלין צריך להיות בקי קצת
בלמוד תורה וביאורים, בתורה - בספר גראשית,
ובבבבאים - בספר שמואל, ובכתובים - בספר תהלים,
אז החכם הזה לקח ראשי תבות של המלים שמואל
גראשית תהלים, שנה יוצא "שבת", ופרש כך: "אין
מניחין תפלין אלא בשבת". (ומדרש פליאה זה אינו
באמת מדרש, אלא הוא מאמר שכתבו רבנו שמשון הנ"ל.
גליון 88 אותיות י"ח, ט"ו).

בלילה שהוא חלש עוד יותר, והוא לוקח פנס בידו (לא
חשמלי) והולך ומספיל מחולה לחולה במטות שלהם,
אם רואה שיש בו סימן חיים מטפל בו יותר, ואם רואה
שאין כבר מה לעשות עוזב אותו, ומשתדל כמה שיתכול
בזה. (גליון 133 אות ט' והערה 14).
ב. המלבי"ם לא היה נקרא "מלבי"ם" בהתחלה, אלא
היה נקרא רבי מאיר ליבוש בלי שם משפחה, אבל
כשבא להיות רב בפדופשט [בירת הונגריה] אמרו לו:
"לפי החק רב בלי שם משפחה לא יכול לכהן כרב, ואין
לך שם משפחה, מה נעשה לך?!" לקח את השם שלו
"מאיר ליבוש בן יחיאל מיכל", עשה מהו ראשי תבות
מלבי"ם ונקרא לעצמו משפחת "מלבי"ם", רבי מאיר ליבוש
מלבי"ם. ומכאן נקרא לדורות האנשים המלבי"ם. הוא היה
בקי בגמרא ובדקדוק משהו מדהים, ומי שרואה את
החקמה שלו בפרושו על התנ"ך, ובמיוחד בספר התורה
והמצוה על ספר ויקרא, רואה שם בקיאות מדהימה.
(שם הערה 18).
ג. הבן איש חי (של השבוע - שנה ראשונה פרשת חיי שרה)

א. מחבר ספר פחד יצחק [רבי יצחק לאמפרונטי] הוא
חכם גדול וגאון שהיה גם רופא. חי באיטליה לפני שלוש
מאות שנה. הוא כתב אנציקלופדיה לכל התלמוד בשם
"פחד יצחק" וזה מפעל יחיד [שאדם יחיד עשהו]. וגם
כנס שם את כל תשובות הפוסקים של חכמי איטליה
שהיו הולכים לאבוד. הוא הדפיס מפניו חלק אחד מערכת
מ"ם, ענק ו"שמון" פי ארבעה מעביו של יביע אמר (בנראה
זה נדפס בחייו, והיה לנו ספר זה בבית), משהו מיוחד. אחרי
שנפטר, נשארו כמה כרכים של פחד יצחק שלו בכתיב
יד, ואף אחד לא היה מבקש ודורש אליהם כי לא היו
הרבה חכמים באיטליה, וממשלת איטליה שהעריכה את
הרופא והחכם הזה, לקחה את כתבי הדי האלה, והניחה
אותם במקום מסוים. אחרי מאה שנה, באו תלמידי
חכמים (נדמה לי חברת "מקצי נרדמים") שהדפיסו כמה
ספרים מפתחי יד, ופנו לממשלת איטליה ושאלו אם
אפשר למכר להם את כתבי הדי, אבל היא כבר מקרה
אותם לצרפת, אז הם קנו אותם מצרפת והדפיסו את
כלם. הרב היה גם רופא, והיה לו כלל לבדק את החולים
בבקר השכם, לא באמצע היום שאז החולה חלש, ולא

ערוך: הרב גר' שמואל עידאן שליט"א